

aytal com són ses companyies» (incorporat quasi intacte en el *Terç*, cap. 129); «Lo *proverbi* del bon vi, / del català, diu axí: / que qui ben veu, bé alluca, / qui ha bon cap bé aquca, / qui ha bons peus, bé atruca, / e-l bon vi, sobre tot, mata la cuca» (id. id., 182), veg. el meu article de la *Misc. Sanchis Guarnier*, 1984, 90; «Diu lo *proverbi* comú que 'a cavayll blastomat lo pèl li luu'», *Terç* (NCL III, 46.5). *Proverbial* [Guill. de Cervera, mj. S. XIII: «aplan e rim verses *proverbials*», 2], *proverbialment* [Belv.].

Reproverbi és la forma vulgar usada amb el mateix sentit de 'dita popular, refrany', en molts parlars de la zona pirinenca, i sobretot en el domini ross.: «per tu, com per la gent, és just lo *reproverbi*: / —avui corrim, demà pudim»; «l'avare ten un roc a la plaça del cor / --- / i, com diu lo *reproverbi*, / 'és com el porc, / que és bo fora quant és mort'; «recorda-te del *reproverbi*: / 'Qui s'està sota el seu cobert, / si res no guanya, res no perd'», Saisset (*Perpiny.*, 18, 44; *Catal. d. R.*, 203).

Vulgarment allà se sol sentir sense la -v: «un *řapruérbi* dels vells» Conat; «que els de Sant Llorenç [de Cerdans] 'fan la cursa al llum' és un *řapruérbi* dels vells» Montboló (1960, 1959); *řapruérbi* 'adagi' Catllà (ZRPb. XLV, 245). En llengua d'oc *reproverbi* ja és medieval: les *Leys d'Amors* ja digueren «alcunas gens aitals proverbis vulgars apelo *reproverbis*», Rayn. v, 505; i resta usat modernament, a la Vall d'Aran una mica alterat anàlogicament en *řepèrbéri* (1926 ---). Per a COBERBO (que no és derivat de *verbum*) veg. l'article.

CFR.: *Verborrea*. *Verbigràcia* [S. xv, *AicM*], pres del ll. *verbi gratià* 'per amor de dir una paraula'.

1 «Garips --- solamen han respieg a cert e especial so d'esturmens, ses *verba*», *Leys d'Amors*; anàlogament en la *Vida de Sta. Doucelina*, i en un trobador menor; és possible que fos encara entès com un plural, i no simplement un collectiu ('la lletra del vers'), almenys ho afirma Appel, PSW VIII, 658, si bé no en donen prova gramatical, cap dels tres passatges, Rayn. v, 504a; Appel, *Chr.*, 124.174; segons el PDPF tindria també el sentit de «mots pleins de sagesse, de sens, bons ensenhaments»: no n'hi ha, però, testimoni en les fonts compilades en aquells llibres. — 2 Escrita poc abans de la mort, en col·laboració amb el seu admirador jove V. Coma i Soley, O. C., ed. 1949, 1142b. Té molt poc a veure amb la narració del mateix títol, publ. ja en *Marines y Boscatges* i en *Pinya de Rosa*, en la qual ni figura el mot ni tan sols aquest personatge barber. — 3 Llull en un sentit no gramatical: «Déu poria ésser --- en los altres *adverbi* de les sues dignitats», *A. Sci.* III, 285.

+VERBASC, nom savi de l'herba blenera (cua de llop, cua de moltó, *Verbascum thapsus*), espècie de torpa amb què hom emmetzina les aigües per agafar peix, ll. *verbascum*.

DERIV.: *Embarbascat*, generalment alterat en *embarbesclat*, que s'usà en el sentit de emborratxat, arra-

pat, que entra en 'èxtasi', per comparació amb l'estat dels peixos embriagats per la infusió de *verbasc* (cf. VERBASCO, DCEC/DECH). «Digues, foll, com no parles? Ni què és ço en què estàs *embarbesclat*, consirós?»; «l'amic fo *embarbesclat* en presència de son amat», Llull (*Amic e Amat*, *Blanq.*, NCL III, 27.9, 37.16); amb la variant etimològica *embarbascat* en el ms. P, en el primer passatge, que el ms. D reemplaça per *embargat* allà i per *enpeguehit* aci; molt repetit (sis exemples) en l'obra llulliana secundària *Li. de Contemplació*. *Embarbesclat* *ibid.*, 118.4. La -l- pot ser deguda a repercussió de líquida, però hi ajudaria la influència de *mesclar*, que també és un verb usat per Llull, allí prop (III, 119.22), car l'*embarbesclament* conté idea de confusió dels sentits.

Verbena, *verbenàcies*, V. *berbena* *Verbener*, V. *verm*

20 VERBERAR, pres del ll. *vërbërare* 'assotar, fuetjar'. □ 1.ª doc.: *SLitCosta*.

Rarament usat en català. Però amb derivats més importants.

DERIV.: *Verberació* [Lab. 1888]. *Verberador* [id.]. *Reverberar* [S. xv, *DAG.*], pres del ll. *reverberare*, id., pròpiament 'tornar els cops rebuts'; *reverberació* [Lacav.]; *reverberador*; *reverber* [1575]: «radii solares --- atomus --- la *reverberació*: reverberatio; lo arc de Sant Martí ---», OPou (*ThPu.*, 336); Lacav.; *reverberador* [Lab.]; *reverber* [-ero, Lab.]. *Transverberar*; *transverberació* [Lab. 1888].

Verbigràcia, *verbo*, V. *verb*

Vèrbol, encara que la bona grafia és BÈRBOL (o potser *bèrbol*) i n'hem tractat suficientment en aquell article, donem ací alguns suplementes. Escrit *berbol* ja figura en el S. XIII en *RMa.*, com a glossa catalana del seu equivalent àrab *quwabā*; amb la vocal alterada per l'àrab va passar a l'ús africà en la forma *bùrbula*, que consta en l'africà Ibn Al-Haššā, S. XIII (Simonet, *Glos. Moz.*). Priorat «*verbol*: brià», J. Bru (*Misc. Folk. Arabia*, 158). «Unta 'n oli la tinya, o lo *bèrbol* cavalari, e met-hi desús alquena e gua<r>rà, ab Déu», receptes val. de Mestre Joan, a. 1466 (*BABL* VII, 419). «*Vèrbul*: eczema herpético» eiv. (PzCabrer.). El Dr. Alsina Bofill ens informa que al Baix Emp. diuen *birbol* 'dermatosi de la cara, consistent en una placa vermellosa i escamosa, d'evolució tòrpida» (*Ann. Med. Ac. Ci. Mèd.* LXVIII, 689). A les formes dialectals italianes es poden afegir el monferrino *derbia* i el piacentino *derbga*, Battisti, *BhZRPb.* xxviii224, 113, 137. Sobre les recerques etimològiques, V. encara M-Lübke, *Zu den lateinischen Glossen*, 1903 (cf. *ASNSL* cxi, 252), i Weisgerber, *Sprache der Festlandkelten*, 198.

Vèrbola, V. *verb* *Verbolera*, *verbolera*, *verbolós*, V. BÈRBOL *Verborrea*, *verbós*, *verbositat*, V. *verb*

VERD, del ll. *vīr̥dīs* id. □ 1.ª doc.: orígens (docs).